

Szép Ernő
Ádámcsutka

Kötetünk
az Athenaeum 1935-ös kiadása
alapján készült

1. ÉJSZAKA

Negyvenhat éves vagyok. El is múltam, két hónappal. Olyan szép valami történt velem.

Regényt kéne belőle írni, halk, hű könyvet, amelyet olvasni szeretek. Nem tudom, leülhetek-e még az életben magamnak való könyvet írni.

Fáradt vagyok. Nem írok már olyan sebesen, mint ezelőtt.

Kéne egy tiszta hónap csak ahhoz, hogy végig gondoljam a közölnivalómat, valami kompozíciót csináljak.

A délelőttöm elmegy tárcaírással vagy cikkírással. Délután, délután már délután van. Soha nem dolgoztam délután. A délutánom a szerelemé volt, a kószálásé, az olvasásé, a kártyáé.

Most egypár éve inkább az alvásé, azután meg a futkosásé. Igaz, dolgozom is délután, befejezem a tárcám, még egy cikket írok, sok cikket kell írni. Délutánra marad rendszeren a filmszüzsé is, mikor rávetemedem. Vagy hét éve csinálom egyik szüzsét a másik után, hátha egyszer megbolondul egy producer, és megveszi a szüzsét.

Még meleg az élmény rajtam, mint ha a napról jövök a szobámba, s meleg az öltönyöm szövete.

Elszántam magam, nekiülök késő este, mikor végeztem a világgal, megpróbálok egy-két órán keresztül firkálni, meglátom, mennyit bírok. Rettegetes régen nem dolgoztam éjszaka, az már elmúlt, mint az ifjúság.

Ha megpróbáltam írni este, vagyis éjszaka, ideglázat kaptam, hajnalokig nem tudtam elaludni.

Most nem lesz írás, csak jegyeztetés.

Ott kezdeném a regényemet, tavaly szeptemberben, mikor fölmentem a színházhoz.

Megyek föl a lépcsőn. Csupa gond vagyok, csupa utálat. A darabom még nincs meg, ezt akarom bejelenteni. Hozzá se fogtam, az egész nyaramat végighaboztam. Azt hazudom mindenesetre, hogy az első felvonással majdnem készen vagyok, el fogják hinni, hogy akkor már megírom a darabot. Kapok valami pénzt megint, remélem.

A lépcsőházi fordulónál szinte rám esik egy leány. Ugrálva jön lefele, mint a madár.

Megállok egy szempillantásra, össze ne ütközzünk. A lány odakap a korláthoz. Rám fordult a szeme. Szőke leány.

Mielőtt az új lépcsőrészletre átfordulnék, vissza találok nézni. Igen, megéreztem, hogy a leány utánam fordult. Még liheg. A szája nyitva van. Nevet, mert fiatal.

– Nem tetszik megismerni.

Nem, kedves. Kicsodácska maga?

– Jaj... májusba mutattak be, mikor a vizsgánk volt. Egy másik színházban. Beszélni tetszett velem.

Szép volt tőlem.

Ilyen meg ilyen Ibolyának hívják. Másodéves.

Emlékszem, tavaly egyszer délelőtt mentem pénzt kérni, nem tudtam, hogy főpróba van; a felvonás-közben át kellett törnöm azon a folyosói nyüzsgésen, míg behatolhattam az igazgató páholyába. Egy rendező vagy egy kritikus buktathatta elébem ezt a lányt, ahogy cigarettával kínálják az embert.

No és hát mit akar? én nem vagyok protekció, fiam.

– Nem protekciót akarok. Csak...

Elakad. Bátran és gyáván néz.

Mégis, mondja meg, mi kell. Hamar, dolgom van.

Hát azt nem lehet csak így. Mikor beszélhetne velem.

Sietek, megmondom a telefonszámom, hívjon fel valamelyik délelőtt.

– Holnap is lehet?

Lehet.

– Rögtön felírom a számot, nyolchuszonöt-harmincegy, nyolchuszonöt-harmincegy.

Pá.

Kevés pénzt kaptam. Annyi bajom van.

Jelezni kell az állapotomat.

Van egy öreg anyám. Nem azt mondja, hogy: fiam, úgy szokott szólítani: apa. Én vagyok a gondviselője.

Van egy húgom, özvegy. Két gyermekével maradt itt. A nyugdíja mindig kevesebb lesz, a gyerekek mindig többbe kerülnek.

Egy öcsém, mérnök, házasember, valami kis ipari vállalkozásba fogott, én adtam a pénzt. Három kicsi banknál szedtem fel, nagy bank nem áll szóba velem. Az öcsém tönkrement. Most megint tisztviselő, fele fizetéssel, mint azelőtt. Öt éve törlesztgetem a kölcsönöket.

Anyámat tavaly szanatóriumban ápoltattam negyedfél hónapig. Adós maradtam egy csomó pénzzel. Ezt az adósságot is oltogatni kell.

Hajdani szabóim vannak, akiknél elfelejtettem a számlámat rendezni. Ezek ma mind úgy járnak hozzám, mint a koldusok, muszáj néha megsajnálni őket tíz pengővel, öttel.

Nem tudok ma többet írni.

2. ÉJSZAKA

Van egy szeretőm, akit nem szeretek.

Nem szeretlek.

Milyen bűnt mondok, bocsáss meg.

Behunyom a szemem, olyan messziről nézek ide vissza, az elmúlás távolaiból, mikor már réges-régen a föld alatt fekszünk becsomagolva, a sírköveink nem látnak át egymáshoz. Az emlékem, a gondolatom egy kékes felhőfoszlány, amilyen éjszaka suhan el a hold előtt. Egy asszony járt hozzám. Merő mosoly vagyok, édes és megindult elrélés. Nyitogattad a két karod, hogy engem ölelj, a szádat, hogy csókoljam. Simogattad a kezem fejét

és a pucér térdemet. Letetted némely percben a fejed a szívemre, hogy a dobogását hallgasd. Az orrod a hajamba dugtad, a fejbőröm szagolni. A fülemhez értetted a szádat, belélehelni, belédudolászni, nevetgetni és beszélni belé halkán, halkán, amikor nyugodtan beszélhettél volna hangosan, ketten voltunk bezárkózva. A nevem ott lebegett a homlokodon, az arcom a szemedben volt, mint a Kodak lencsében, ami oda van irányozva valaki felé. Madeiraborom voltál, fényes cserépkályhám és uszodám és kokainom. Édes édességem, mint a gyerekeknek a csokoládé. Most, hogy már nem élek, most, hogy ráérek, most csodálkozom a kapcsolaton, ami kettőnk közt volt odalent a Földön, ahol utazó voltam, és találkoztam Veled, a bennszülöt-tel. Most mulatok és bánkódom, most gyűrű lettél az ujjamon, Te is, forgatlak és fényesítelek és nézegetlek.

A szeretőm adatait nem adhatnám meg tisztességesen, mert ráismernek. Mi nem vagyunk Párizs vagy London, ahol egy tízezerhez hasonlít.

Azért ebből az enyémből is van egy falka Pesten is.

Az ura legelsőosztályú úriember.

Egy villának a felét lakják Budán vagy Pesten, mindegy.

Autójuk van, amerikai.

Egy gyerek, hétéves kislány.

Kutya kettő, egy vizsla meg egy King Charles.

A férfi vadászik.

Fogolyra, fácánra, nyúlra, őzre, rókára. Legszenvedélyesebben a méltóságosságra vadászik. Le fogja lőni.

Az asszony ambíciója a társaság.

A vacsoráikon több a méltóságos asszony, mint a nagyságos. Van egy-két kegyelmes is, igaz, öregcskék.

Némelyik délutánját odadobja az asszony a kegyelmes asszonyainak. Meg kell őket tartani.

Minden teniszversenyt végigül az asszony.

A concours-okat* is látogatja.

A pólón is előfordul. Mármint a lovaspólón.

Jelen van, vagyis jelen volt a jobb Gellért-bálokon.

A koncerten attól függ, kik ülnek a nézőtéren, nem attól, hogy ki ül, vagyis áll a dobogón. Hubermanhoz el kell menni, Yehudi Menuhinhoz is. Casals Pablo nem kötelező, se Rahmanyinov. Gigli kötelező, Saljapin már nem. Bartók Bélát, Basildes Máriát nem hordja a társaság.

Kávéházban persze sose volt az asszony, kivéve a New Yorkot.

A Gerbeaud-ba is csak ebéd előtt ül be.

Szabónője, szúcse, susztere, órása, fogorvosa, grafológusa mind a belvárosban van.

Vannak kötelező olvasmányai is, mint a diáknak. A Grill-féle könyvüzletben veszi a regényt, számlája van. Magyarul Hatvány Lili bárónőt olvassa, és gróf Széchenyi Zsigmondot, a vadászt. Elolvasta

* Verseny (francia); itt: lóverseny.

a *Green Hatet* annak idején, elolvasott vagy három Proustot, mikor beszélni kellett róla; elolvasta persze a *Gentlemen Prefer Blondes*ot, azután már az én időmben elolvasta Axel Munthét. Nekem is el kellett olvasni, hogy jóba maradjunk. Elolvasta a Mau-rois *Climats*-ját. Addig biztattam, míg beismerte, hogy unalmas volt. Elolvasta Lawrence-től a *Lady Chatterley's Lovert*, ez az egyetlen könyv, amit at-tól a szegény halott írtól olvasott. Megígérte, hogy elolvassa a *Gypsy and the virgint** is, legalább még azt az egyet, de becsapott. Elolvasott minden tiltakozásom ellenére két Kesselt is egymás után, emiatt majdnem elbocsátottam, pedig csak egy hónap-ja volt a kedvesem.

* Helyesen: *The Virgin and the Gipsy*, D. H. Lawrence kisregénye.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben 2024-ben,
a nyomda alapításának 142. esztendejében.
A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős vezető Csöndes Zoltán vezérigazgató
www.gyomaikner.hu

Felelős szerkesztő Schmal Alexandra
Korrektor Balogh Emerencia
A borítót Németh Márton,
a kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9353
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4437-7
ISSN 0324-5713